

MASARYKOVA UNIVERZITA BRNO

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PSYCHOLOGIE

Seminární práce do semináře vývojové psychologie

POZOROVÁNÍ DÍTĚTE PŘI HŘE

Zadal: Mgr. Mojmír Snopek

Vypracovaly: Markéta Vašková a
Lucie Melichárková

Datum: 08.05.2008

Hra

Co je hra ?

„ Hra je činnost jednoho či více lidí, která nemusí mít konkrétní smysl, ale přitom má za cíl radost či relaxaci. Hry se hrají především pro zábavu, ale mohou také sloužit například ke vzdělávání. Rolí hry ve společnosti se zabývá věda zvaná ludologie.“¹

¹ zdroj: wikipedie – otevřená encyklopedie : <http://cs.wikipedia.org/>

Hry zabírají velkou část dne předškolního dítěte a také v jeho dalším vývoji si uchovávají větší nebo menší místo. Hry přivedou dítě k dodržování pravidel, k ovládnutí afektu, překonání únavy a obtíží, soustředění pozornosti, mají tedy značné formativní účinky, a to zvláště proto, že jsou to činnosti silně motivované.

Hry s pravidly jsou důležitou příležitostí k interiorizaci a exteriorizaci sociálních norem, k formování charakteru a k mravní výchově.

Různé hry podporují rozvinutí různých druhů psychických předpokladů, avšak dítě nerealizuje všechny druhy her potřebné k formování všech aspektů osobnosti. Některé děti preferují pohybové hry, jiné- zvláště pohybově méně nadané- se raději věnují hrám v nichž je možné uplatnit intelekt. Individuální preference pro určitý druh her často vedou k dalšímu rozvíjení předpokladů u jedince již relativně rozvinutých, kdežto hry a psychické předpoklady jiného druhu se zanedbávají.

- vnímání a senzomotorická koordinace se vyžaduje v pohybových hrách
- paměť se cvičí v říkankách, básních, písních
- fantazie se rozvíjí se s stavebnicí
- myšlení se rozvíjí při řešení hádanek a v různých stolních hrách, jako je domino či dáma
- zároveň si dítě při hrách osvojuje mnoho vědomostí, poznatků o světě a životě
- soustředění pozornosti se zdokonaluje právě v poutavých, citově zabarvených, silně motivovaných hrách : dítě předškolního věku se dokáže soustředit na takovou hru několikanásobně delší dobu než na jinou činnost

Mladiství dříve nebo později začínají chápat hru jako něco překonaného, spjatého s dětstvím, nad které se cítí již povzneseni. Neznamena to konce hry ve vývoji jedince, ale spíše přechod o dětské hry k jiným hrám, popřípadě k jiným činnostem s herními aspekty.

V současnosti se mezi mládeží značně šíří počítačové hry. Počítačové hry mohou pomoci dítěti k tomu, aby se seznámilo s počítačem a připravilo se k práci s ním. Počítačové hry jsou silně motivované a některé z nich mohou také stimulovat myšlení. Na druhé straně také přináší problémy nebo dokonce nebezpečí.

- vedou k omezení pohybu, který dříve naplňoval značnou část volného času dětí, dlouhé vysedávání u počítače působí nepříznivě na páteř, krevní oběh, zrak
- při těchto hrách se prožívají silné emoce, ale bez možnosti odreagování intenzivní pohybovou aktivitou, uvolňují se morální zábrany

Při našem pozorování jsme se zaměřily na tři různě staré děti, na dvacetiměsíční Natálku, jedenáctiletou Alču a dvanáctiletého Petra.

Natálka (20 měsíců)

Charakteristika batolecího období:

V batolecím období má hra charakter dominantní činnosti a dělí se na několik skupin:

- sociální hry: s dospělou osobou
- napodobivé hry: napodobují činnost dospělých
- manipulační hry: rozvoj motoriky
- konstruktivní hry: stavění si s kostkami, stavebnicí
- pohybové
- úlohové hry: úloha maminky, prodavačky
- společenské

Hra může probíhat jako volná, řízená, individuální a skupinová. Ve volné hře si dítě hraje samo s nabídnutou hračkou, samo si hračku vybírá ve třetím roce života. Řízená hra je v jeslích nebo mateřských školách.

Pozorování:

Natálka jako batole u hry dlouho nevydrží. Nejdříve ji zaujala panenka Barbie, kterou jsme jí nabídly k hraní, ale tato ji omrzela hned jak uviděla barevný plážový balón. Panenku vrátila zpět na její místo (!) a běžela za balónem. Napodobovala na něm cvičení své maminky, která nám ale řekla, že s ní Natálka moc cvičit nechce. U této napodobivé hry zůstala asi 10 minut.

Posléze ji zaujaly bubliny na počítači, na kterém se spustil spořič obrazovky. Našly jsme bublifuk a hrály jsme si. Natálka napodobovala činnost, kterou jí ukazovala moje sestra jako nejlepší strategii praskání bublin. Tuto činnost chtěla Natálka opakovat stále dokola. Dokonce si zkusila sama bubliny vyfouknout, jakmile se jí to povedlo, udělala nadšené : „Jééé!“

Při kreslení si Natálka vybírala veselé barvičky a kreslila zatím ještě jen ‚čmáranice‘. Po dokončení kreslení začala vracet fixy do jejich obalu. Nejzajímavější bylo, že když vrátila všechny fixy až na jednu na jejich místo, poslední fix se jí ‚nechtěl‘ vejít do jeho políčka a tak vydělala okolní tři fixy a vrátila původně poslední fix na místo.

Alča a Petr

Charakteristika prepubertálního období:

Petr i Alča se nyní nachází v prepubertálním období, které je typické tím, že se děti začínají stydět, všimnout si opačného pohlaví a také u nich začínají probíhat mnohé hormonální změny.

V pozornosti převažuje vzruch nad útlumem (od jedné činnosti k druhé), ta je srovnatelná s dospělými.

Hra zastává v jejich životě důležité místo, je to nezbytný prostředek pro utváření zdravé osobnosti. Hra také slouží jako nezbytný doplněk učení, jako kompenzační prostředek.

Pozorování:

Za objekt našeho pozorování jsem vybrala mého bratra Petra a jeho kamarádku Alenu. Oba dva již několik let hrají závodně tenis, nyní v družstvu mladších a starších žáků za oddíl Zbrojovky Vsetín. Tito dva mladí tenisté spolu mají jednou týdně společný trénink a já jsem si jej zvolila jako prostředek pro mé pozorování. Trénink trvá jednu hodinu, účastní se jej i jejich mladý trenér a spočívá v tom, že Petr a Alena trénují spolu a zároveň proti sobě.

Na začátku nejprve proběhla rozcvička, děti několikrát obíhaly kolem kurtů a pak skákaly přes švihadlo. Tyto cviky je mají koncentrovat na následný trénink, přesto ale Petr i Alena je spíše využily pro skotačení a děláni srandiček. Po tomto fyzickém rozdivočení už začalo probíhat samotné trénování backhandů, forehandů a podání. Petr a Alena stáli každý na jedné straně sítě a pinkali si navzájem tenisáky. Na rady a kárání trenéra pozitivně reagovali asi půl hodiny, poté už jejich pozornost začala postupně slábnout. Díky této skutečnosti, bylo posledních dvacet minut tréninku věnováno zápasu Petra proti Alči, kterého se zúčastnil i trenér. Po náročné hodině sportu obě děti byly rády, že už jej mají za sebou a začaly se věnovat hře s pejskem, který se u kurtů náhle objevil. Tato činnost je podle mého názoru zaujala více, než výklad o správném držení rakety a dobře umístěném podání.

Použitá literatura:

LANGMEIER J., KREJČÍŘOVÁ D., *Vývojová psychologie* 2.vyd. Praha: Grada Publishing a.s. 2006. 325 s.

www.szsuo.cz